

Vild med ild

- Grobund for rig natur

Et lyn slår ned i det tørre græs, og pludselig står alt i flammer. Ild er ødelæggende, destruktiv og farlig. Men efter ild opstår naturen på ny. Den nulstiller, forynger og skaber grobund for liv.

Ild skaber variation i natur-områder, som mange arter trives med. Den skaber døde træer til gavn for biller og svampe og bare sandflader,

hvor krybdyr og insekter kan solbade. Selv større dyr tiltrækkes af de nye plantespiser og åbne vidder. Der findes biller, hvis eneste føde er små skimmelsvampe i asken. De er i dag sjældne i den danske natur. Ild skaber nyt liv og meget varierede flader. Derfor giver afbrænding dynamik i naturen.

De levende døde

- Med tid kommer råd

Alderdom og død er en naturlig del af livet – men ikke for mange træer i dagens Danmark.

Et gammelt træ med sprækker og huller fungerer, som levested for mange arter af fugle, flagermus, krybdyr, firben, planter, mosser og laver. Når træer rådner og dør, myldrer de med liv – både i de levende, flækkede stammer, og i de stående døde

træer, som langsomt nedbrydes. En femte del af Europas vedlevende biller er i stor fare for at uddø på grund af mangel på levesteder. Det kan vi ændre. Når træer får lov at blive gamle og dø i naturen, sikres rum til de sjældne arter. Naturen behøver ingen oprydning, men trives i rod, uorden og kaos.

Vådt er godt

- I hvert fald for naturen

Vand er med til at skabe liv og er forudsætningen for meget af vores natur. Nordjylland har mange lavtliggende våde naturarealer i ådalene med enge og moser og langs vores imponerende kyster. Men rigtig meget af vores natur, især skovene, lider under, at vi leder vandet væk. Vand kan være en ødelæg-

gende kraft, hvor områder oversvømmes, træer dør og landskaber eroderes, men samtidig skabes nye levesteder med mulighed for nyt liv. Når vandet får frit løb, skaber det variation og dynamik. Vand kan være med til at drive naturen mod en mere mangfoldig og dynamisk natur – hvis det får lov.

Nye tider

- Kommunerne er bannerførere

Forvaltningen af natur ændrer sig mod det mere vilde, store og dynamiske. Vi forsøger at få natur på naturens præmisser. Det sker i Råbjerg Mose, Lille Vildmose, Store Vildmose, Thy m.fl. Kommunerne driver i disse år et paradigmeskift, hvor vi samtænker mange interesser i store projekter. Det er udvidelse af naturarealer, drevet af ønsker om grund-

vandsbeskyttelse, større rekreative stisystemer, eller etablering af ekstensiv græsning på store arealer og udsætning af store græssende dyr. Vi arbejder mod bedre natur-sammenhænge, bedre grundlæggende rammer for natur og borgere, og størst effekt. Og vi vil gøre det i samarbejde med dig.

De sjældne arter

- Hvad mister vi?

I Nordjylland har vi mange sjældne plantearter, som vi plejer i et forsøg på at sikre, at de ikke uddør. De findes kun få steder i et lille antal, og der bliver færre år for år. Det er arter som fruesko, værkobjælde og gul stenbræk.

Men er de små populationer så små, at de er ved at uddø? Giver det mening

at forvalte dem, som vi gør? Ved at give naturen plads og slippe de naturlige processer fri på nuværende tidspunkt, kan det ske, at vi mister nogle arter. Er vi klar til det? Eller vil det resultere i, at arternes naturlige forhold bliver genskabt, så de kan sprede sig igen? Vi kan ikke vide, hvad der sker, før vi prøver.

Vejen frem

- Nordjylland går først

Nordjylland er kendetegnet af sine store vidder, de enorme horisonter og det store udsyn. Vi har en særlig egn, som er formet af vind, vejr og hav. Vi er begejstrede for natur, og vi vil gerne dele begejstringen med dig. Vi har store visioner for naturen, og vi er parate til at tænke natur på tværs af Nordjylland, på

tværs af kommuneskel og på tværs af Danmark. Natur er en fest, natur er for alle, og natur giver glæde. De din glæde med os, og fortæl os hvor du ser, den vilde natur kan være i fremtidens Nordjylland.

#vilderenordjylland

Stenbjerg, Thisted Kommune. Foto: Henrik Schjød Kristensen

Tofteskov, Mariagerfjord Kommune

Stenbjerg, Thisted Kommune. Foto: Henrik Schjød Kristensen

Stenbjerg, Thisted Kommune. Foto: Henrik Schjød Kristensen

Gul bævresvamp

Gærdesmutte rede

Bøg med spøttehuller og tøndersvamp

Grevsmosen, Brønderslev Kommune

Frederikshavn Kommune. Foto: Bo Alkestrup

Judasø

Bæver ved Klosterheden

Rundbladet Saldug

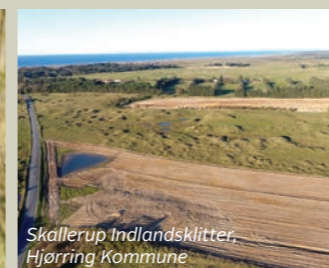
Måstrup Mose, Hjørring Kommune

Klosterheden

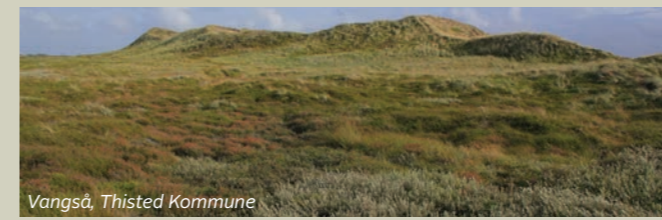
Trane. Foto: Morten Hillmer

Skallerup Indlandsklitler, Hjørring Kommune

Stjernebold

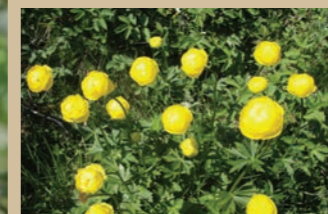
Vangså, Thisted Kommune

Opret Kobjælde

Bakke Gøgeurt

Engblomme

Vår Kobjælde

Heckkvæg, Jammerbugt Kommune

Elg i Lille Vildmose, Aalborg Kommune

Store Vildmose, Jammerbugt Kommune

Grishøjsgård Krat, Brønderslev Kommune

Større og vildere

- Det virker i naturen

Natur er vild, voldsom og vovet. Natur er ødelæggelse, liv og genfødsel. Naturen kan det hele – hvis den får lov – og plads. For at naturen kan fungere naturligt, er der flere ting, vi skal give plads til. De naturlige processer skal sættes fri, så der igen opstår variation i naturen, til gavn for mangfoldigheden af arter.

Men hvad er processerne, der driver naturens dynamik? Det er græssende dyr, ild, vand, vind, erosion og meget mere. Hvis naturen skal være vild, kræver det plads og vilje. Det store spørgsmål er: Hvad skal der til for at få en større og vildere natur i fremtidens Nordjylland?

Masser af plads

- Der skal være plads til alle

Hvordan får vi en større og vildere natur? Det første svar er PLADS. For at naturen kan fungere og trives, kræver det, at der er plads til natur, plads til dynamik og plads til arter. Natur kan ikke fungere på små frimærker men kræver, at der er plads og variation i landskabet. I de store sammenhængende naturområder er det muligt

for naturen at udfolde sig, at udvikle sig og trives. Men naturen har svært ved at få denne plads i vores opdeltede landskab, derfor skal vi forsøge at samle naturarealerne i store enheder. Det kræver vilje og visioner, som vi gerne vil være med til at fremme.

Vi har vild natur

- Den vilde natur er unik for Nordjylland

De mest dynamiske naturområder, vi har i Danmark, findes langs kysterne. De nordjyske kyster har en vild dynamisk natur, hvor vand, vind og vejr tæsker løs på områderne. Her trives naturen. Strandengene oversvømmes og klinerne skylles væk og ruskes. Det har naturen tilpasset sig i tusind-af år og trives allerbedst med.

I de urørte skove, hvor træer vælter, flækker, rådner og dør, vrirler det med liv. De urørte skove, er de steder i Danmark, som kan indeholde den største biologiske mangfoldighed, og kræver kun, at vi lader dem være. Derfor skal vi være bevidste om, ikke alle steder at tæmme og kæmme vores natur, men lade den være fri og vild.

Grovædere

- Alle har brug for en

Naturen har gennem millioner af år udviklet sig i samspil med en stor mangfoldighed af græssende dyr, hvor køer, heste og får kun udgør en lille del. Der er mange græssere, og hver art præger naturen unikt igennem deres spisevaner. Udover at spise græs, træer og buske, træder de vegetationen op og slider på træer og jord, mens lort og

ådsler skaber nye levesteder. Det er naturligt, at dyrene græsser i naturen hele året, og selv finder føde. Når sommeren går på hæld, ændres fødevalg fra friske skud og spirer, til visstent græs, bark og smågrene. Mange forskellige græssende dyr, som græsser ude hele året, giver en mere mangfoldig natur.

Lort

- En overset måde at forvalte biodiversitet på

I Danmark har vi over 400 arter af småkryb og 100 svampearter tilknyttet lort. Dertil kommer mange planter og mosser. Alle disse arter har ikke nok at leve af og på. Arterne kræver stor variation i lort, og de kræver det hele året. Når vi holder dyrene inde om vinteren, fjerner vi arternes levested, og de dyr som lever af art-

erne i lorten. Lorteeffekten forplanter sig derfor i systemerne. Hvis der er mange biller i lort, er der mange fugle og krybdyr. Hvis der er mange krybdyr og mindre fugle, er der mad til større fugle. Ved at mangfoldiggøre lort hele året rundt, understøttes mange arter. Det er en tydelig lorteeffekt.

Ådsler

- Gode dyr er rådne

I Danmark har vi ikke mange døde dyr i naturen. Når vi finder døde dyr, fjerner vi dem og destruerer ådslerne. Men i naturen er ådsler naturlige og en kilde til nyt liv. Der er over 200 forskellige arter tilknyttet ådsler i Danmark, og disse arter har slet ikke nok at leve af og på. I naturen repræsenterer et stort ådsel en kæmpe energi-

ressource, som i naturlige systemer er sparsomme. Derfor er mange arter knyttet til ådslerne, som er en fødekilde, vi har fjernet fra de naturlige systemer. Ved at genindføre og acceptere ådsler i de store naturområder, kan hele fødekæder igen introduceres. Derfor vil ådsler i naturen give mere liv.

